

CONSEMĂRI

Varvara GANEA, *bibliotecar principal*

În civilizația informației, biblioteca trebuie să se adapteze și să se dezvolte, să devină un element-cheie al societății informaționale. Factorul uman înseamnă, fără echivoc, elementul strategic de care depinde reușita acestei instituții și reprezintă factorul important în procesul de organizare și transmitere a informației devenită în lumea contemporană un produs de valoare. Bibliotecarul/Bibliograful devine un om-inițiativă, dacă urmează cu încredere îndemnul lui Constantin Brâncuși: „Trebuie să încerci neconținut să urci foarte sus, dacă vrei să poți să vezi foarte departe... Și merită să încerci să faci totul.”

Profesia de bibliotecar-bibliograf este una din cele mai vechi și nobile profesii, legată de spiritualitatea și cultura umanității. Anume el - bibliotecarul a asigurat dăinuirea, continuitatea scrierilor prin copieri succesive, cel ce a adunat salvând de la pieire, manuscrise și cărți vechi de valoare inestimabilă, cel ce a pus în rînduială gîndind reguli, sisteme de ordonare și regăsire a informației. Într-o perspectivă metaforică, bibliotecarul/bibliograf pare a fi *un Atlas ce ține în cîrcă pămîntul culturii*.

Istoria cărții - manuscris în Europa pînă la momentul Gutenberg (secolul al XV-lea), are în centrul său, ca principalul artizan al scrierilor, pe **bibliotecarul erudit**, care e și colecționar și editor de manuscrise, condici, documente, cronică, întemeietor de biblioteci etc. În perioada antică și chiar în evul mediu se foloseau termenii „catalogus”, „bibliotheca”, „index”, „inventarium”. Cuvîntul **bibliografie** provine din grecește de la *biblion* (carte) și *graphi* (scriere). În antichitate, bibliografie însemna „scrierea cărților”, iar bibliografiile erau copii, scribi de manuscrise.

Codul din Clasificarea ocupațiilor din România (C.O.R): 24320 spune: *Bibliograful se ocupă de informarea bibliografică, care constă în identificarea, structurarea, redactarea și transmiterea prin mijloace tradiționale sau electronice a bibliografiei referitoare la un subiect cunoscut. Bibliotecarul / Bibliograf poate oferi informații unei arii socio-profesionale cît mai largi. [2]*

În sec. XXI, rolul bibliotecarului-bibliograf rămîne esențial și neschimbat : de a duce evidența, de a descrie, a clasifica și a aprecia documentele în vederea valorificării conținutului către beneficiar, de a-l ajuta pe cititor să se informeze, fiind un intermediar între publicații și mijloacele de regăsire a acestora, conducîndu-se de trei principii esențiale: fiecărui consumator - informație necesară; fiecare informație - consumatorului; economisește timpul consumatorului...

Pentru a fi cît mai eficienți în activitatea lor, bibliotecarii-bibliografi de

azi trebuie:

- să renunțe la ideile preconceptuate, acceptând compartimentele bibliotecii prin prisma noilor performanțe tehnologice;
- să se perfecționeze sistematic pentru a acumula experiență necesară.

Posibilitățile de dezvoltare a carierei în cadrul profesiei sînt:

- posibilitatea de a obține o mai bună performanță la locul de munca și a putea avansa profesional prin înscrierea la cursuri de perfecționare;
- formarea individuală (autoperfecționarea);
- schimburi de experiență (simpozion, dezbateri, sesiune de comunicări, etc.);
- implicarea reală în activitatea asociațiilor profesionale;
- continuarea studiilor pentru o specializare aprofundată (master, doctorat).

Valerii Leonov, doctor în științe pedagogice, directorul Bibliotecii Academiei de Științe din Rusia, în articolul *О личности и мастерстве библиографа* menționează: „bibliografia este o știință unde poți găsi totul – și aventuri, și inspirație. Bibliografia este o artă în tot sensul cuvîntului”. Tot aici, autorul ne relatează că Karl Raimund Popper, un mare filosof și sociolog austriac și britanic (1902 - 1994), a formulat câteva ipoteze ce caracterizează bibliografia ca știință:

1. *Bibliografia este o activitate a bibliografului. Să cunoști ceea ce nu cunoști este imposibil. Cunoașterea apare atunci când se înțelege subiectul totalmente ca mai apoi să-l divizezi în părți (elemente).*
2. *Bibliografia este derivată din activitatea bibliografului. Pe lângă profesionalism, bibliograful este înzestrat cu presimțire, intuiție și perspicacitate, este o psihologie care se numește „cunoaștere vie”.*
3. *Bibliografia este o activitate captivantă ce poate dura 24 din 24 de ore. Formarea personalității bibliografului este o cale lungă și grea. Baza personalității este începutul spiritual, care e și epicentrul activității, unde se rotește viața bibliografului. Personalitatea se formează, dar talentul vine odată cu practica mării sale bibliotecarului/bibliograf.*
4. *În procesul formării, bibliograful, la un moment dat, își dă seama că el pretinde la această profesie. Culege și combină informația pentru a face un covor și totodată, nu își dă seama că găsește fibre pentru un alt covor. Însă cantitatea informației nu corespunde întotdeauna calității.*
5. *Ideile noi în bibliografie nu trebuie numădate să corespundă celor realizate anterior. Un specialist bun trebuie să le cunoască pe cele vechi pentru a le argumenta pe cele noi. Iată de ce el e dator să cunoască mecanismul activității științelor bibliologice, tot ce a fost promovat până la moment în acest domeniu. Numai așa va fi apreciată fiecare lucrare realizată.*
6. *Creativitatea lui nu este una simplă. Ea este unicat și are un caracter iluzoriu. Pentru a selecta și a prelucra o informație sunt necesare calități morale nescrise în condica bibliografului, rezultatele acestei căutări chiar și negative trebuie să fie expuse conform sursei de informație. În procesul căutării el nu se bazează pe servicii verbale, ci personal verifică toate sursele în fond sau în altă parte.*
7. *Lumea științei cărților este un paradox: această știință este deja bine cunoscută sau este o oglindă în care bibliotecarul/bibliograf se vede pe sine, oglinda care îl*

descoperă și îl demască? Iată de ce una din problemele primordiale ale bibliografiei este cercetarea ce reprezintă logica și stilul gândirii bibliografice. [6, p. 2-5].

Din cele relatate, observăm că interpretarea bibliografică este un tip de meserie excepțional. Un bibliotecar / bibliograf adevărat trebuie și este erudit, are o reacție bună la orice informație, are iscusința de a citi, a înțelege și a interpreta adecvat textele, știe a folosi util comentariile, adnotările, completările, stilul și caracterul interpretării materialului, posedă o memorie bună.

Într-o bibliotecă a unei instituții superioare din regiunea Celeabinsk, s-a efectuat un sondaj printre bibliotecari, în urma căruia s-a constatat că cei mai solicitați sînt **bibliografii – exploratori** - 47 %, apoi **bibliografii – enciclopediști** – 17%, urmați de **bibliografii – specializați** – 9 % și, în fine, ultima poziție a topului este ocupată de **bibliografii – universali** – 1,6 %. (Mir bibliografii, 2010, nr.3, p. 72.). Bibliografiile-exploratori sînt, de regulă, specialiștii cu o experiență mare, cu cunoștințe profunde în domeniu. [7, p. 72].

În viziunea lui Valerii Leonov, interpretarea bibliografică s-a desfășurat în 4 etape:

I – interpretare romantică – etapă rămasă în istorie, unde se cerea mai mult inspirație decît corectitudine în analiza textelor și era prezentată frumusețea cărții;

II – interpretare realistă – predomina analiza științifică a textului. În acest caz, bibliotecarul apărea în calitate de expert, iar specialiștii continuau căutarea mai departe. Astfel, statutul bibliotecarului se schimbă și este apreciat numai de colegi.

III – pragmatică – criteriile informative le devansează pe cele științifice. Tot mai mult se pune accentul pe dobîndirea informației, societatea devenind una informațională. În psihologia lui sînt provocate schimbări și îi vine tot mai greu pentru a-și demonstra cultura și profesionalismul.

IV – este o etapă de trecere de la o societate informațională la cea intelectuală.

Intelectul, în opinia lui Acop Nazarapetean (specialist rus în antropologia culturală și a psihologiei culturii de masă) – candidat în științe psihologice și doctor în științe filosofice: **este o sistemă nu numai a Pămîntului, ci și a Metagalacticii**. [6, p. 23].

Un alt savant, Arcadii Socolov, profesor la Universitatea Umanitară din Sanct-Petersburg, menționează că păturile sociale bibliotecare se împart în două:

- **elita** plus realizatori creativi numiți inteligenție de bibliotecă
- **realizatori de rutină**, care formează semiinteligenție de bibliotecă

Pentru a deveni un bibliotecar/bibliograf inteligent este necesar să faci studii profunde, să-ți îndeplinești conștiincios funcția. Totodată, un specialist de forță trebuie:

- să citească mult, să posede limba literară;
- să fie altruist, adică să înțeleagă real importanța profesiei sale în instruirea și culturalizarea comunității;
- să fie tolerant, adică să nu oprimeze cititorii (cenzura, alegerea liberă a literaturii...);
- să prețuiască cartea ca pe un obiect foarte prețios și de înaltă cultură. [8, p. 10].

Iulia Avraev, profesor al Academiei de Stat de Cultură și Arte din Siberia de Est,

Într-un articol despre competența profesională din revista rusă *Bibliografia* (2008, nr 6, p. 20-25) își exprimă punctul ei de vedere în problema respectivă. În viziunea ei competențele se împart în:

- **social-comunicative** (sociabili cu colegii și nu numai);
- **social-psihologice** (arta de a convinge, de a explica și a motiva unele schimbări (de ex. – din societate);
- **social-economică** (de a trage foloase din datele economice pentru a îmbunătăți activitatea unei instituții bibliotecare);
- **social-juridică** (priceperea de a aplica cunoștințe juridice în rezolvarea problemelor).

În deontologia unui bibliotecar totul este important începînd de la salut, arta conversației, felul de a zîmbi. Se spune că *o mutră acră și chinuită e ca și o aroganță gratuită, care, desigur, respinge cititorul*. Cartea de vizită este ecusonul, dacă ținem la principiul după care *informația sporește valoarea*. Discuțiile la telefon să se poarte corect și cu persoanele necunoscute. Ordinea și curățenia, ambianța și condițiile microclimatului din bibliotecă sunt percepute și ca grijă pentru clienți.

Pentru un bibliotecar / bibliograf inteligent un spațiu de bibliotecă este o simfonie bibliotecară, cărțile în fond sînt niște texte care cîntă, făcîndu-se auzită o simfonie *allegro moderato* pe care acest bibliotecar trebuie să o înțeleagă cu suflul, cu inima într-o armonie cu frumosul. Cei care fac o deosebire dintre iubitorul de carte și bibliofil, n-au decît, ambii sînt bibliotecari inteligenți. Bibliotecile sînt fondate în viziunea bibliotecarului, nu pentru frumusețe și distracție, ci pentru **instruire**, pentru **obținerea** cît mai rapidă a **informației**, pentru **autoafirmare**...

Referințe bibliografice

1. **Madan, Ion**. Bibliologia basarabeană din ultimii 10-15 ani. In: Probleme actuale ale teoriei și practicii biblioteconomice : către 45 de ani de învățămînt biblioteconomic superior în Rep. Moldova. Ch., 2005, p. 197-210.
2. **Profesia de bibliograf**. [online] [citat 26 octombrie 2010]. Disponibil pe Internet: <<http://filosofie.ugal.ro/APROFESII/bibliograf.htm>>
3. **Theodorescu, Barbu**. Istoria bibliografiei române. București : Ed. encicl. română, 1972. 432 p.
4. **Авраева, Ю. Б.** Профессиональная компетентность – показатель развития библиотечных кадров. В: *Библиография*, 2008, nr 6, p. 20-25.
5. **Кургина, Н.** Стереотипы профессии : плюсы и минусы. В: *Мир библиографии*, 2010, nr 3, p. 19-24.
6. **Леонов, В. П.** О личности и мастерстве библиографа. В: *Мир библиографии*, 2008, nr 1, p. 2-5.
7. **Макарова, Л.** «Будущее у библиографии есть!». Памяти И. Г. Моргенштерна. В: *Мир библиографии*, 2010, nr 3, p. 70-73.
8. **Соколов, А. В.** Понятие профессиональной интеллигентности. В: *Мир библиографии*, 2008, nr 1, p. 6-12.